

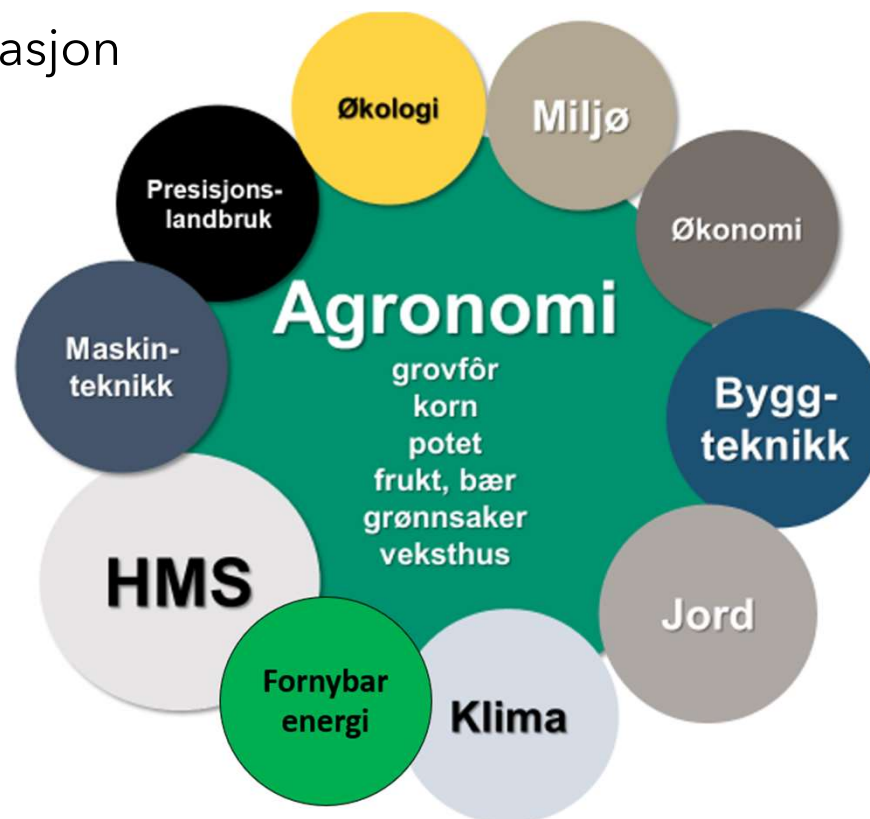
Biogassproduksjon på tvers av næringer

Norsk Landbruksrådgiving SA

Wolfgang Dohrn
Rådgiver

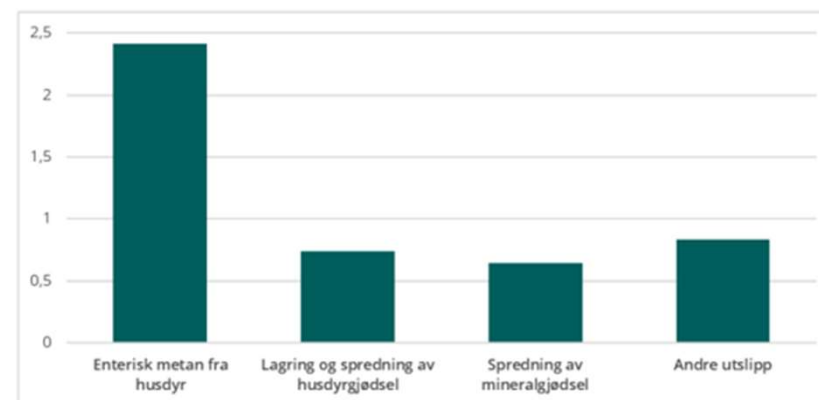
Norsk Landbruksrådgiving SA

- Landsdekkende medlemsorganisasjon
- Over 24 000 medlemmer
- Nøytral rådgiving

Metan CH₄

- Oppstår under råtningsprosesser uten lufttilgang
  - Drivhusgass på lik linje som f.eks. lystgass, CO₂
  - Mer potent enn CO₂
  - Levetid på ca 10år (+/-) ?
  - Angis i CO₂ – ekv.
-
- Kan forbrennes til energi

Figur 27. Utslipp som bokføres i jordbrukssektoren i 2022. Millioner ton CO₂-ekv.¹⁹⁶

Kilde MD, Klimatiltak i Norge

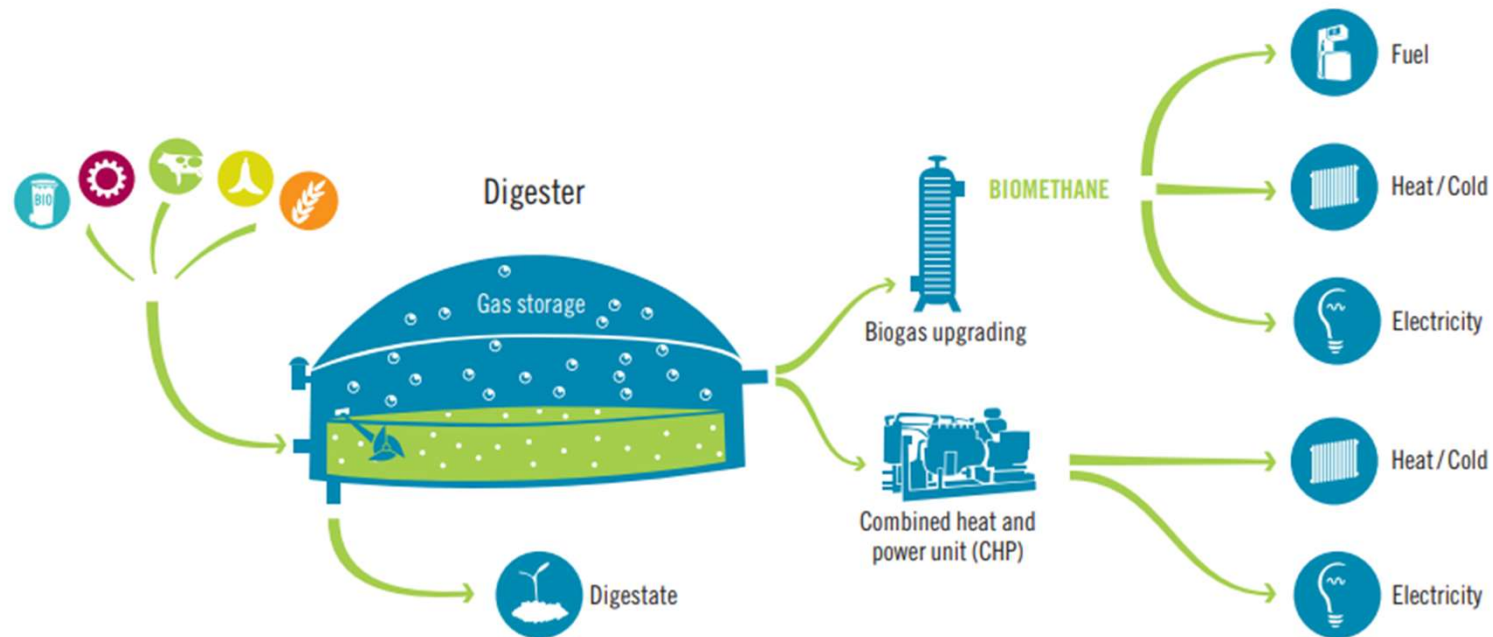
NLR Biogass

- Avklaringsrådgiving
- Søknad forprosjekt-finansiering
- Forprosjektering
- Søknad om finansiering utbygging
- Bistand diverse søknader t.d. utsleppsløyve
- Kontrahering av anlegg og byggeleing
- Avtalar vedr leveranse av substrat og mottak av biorest
- Feltforsøk med biorest
- **Våre rådgivarar:**
  - Wolfgang Dohrn tlf 94163601, epost: wolfgang.dohrn@nlr.no
  - Mari Aker tlf 98245840, epost: mari.aker@nlr.no
  - Bjørn Steinar Skarbø tlf 90662627, epost: bjorn.skarbo@nlr.no
  - Jon G. Lied tlf 41448779, epost: jon.geirmund.lied@nlr.no

Biogas

Process description of production and use of biogas and biomethane

Tegning: FV Biogas, German biogas Association www.biogas.org

Noen avisklipp (NRK)

Norge går mot kraftunderskudd: Vil gå hardest utover lommeboka i nord

Statnett tror Norge vil få et kraftunderskudd om få år. Da kan forskjellene i strømprisen mellom nord og sør blir snudd på hodet.

Hanne Wilhelms
Journalist

Trygve Grønning
Journalist

Sunniva Hadland Bethun
Journalist

Publisert 24. jan. kl. 10
Oppdatert 24. jan. kl. 11

Strømkø for å sette opp hurtigladdere

Uttrullinga av el-lastebiler er i full gang. De fleste må stå i kø for å få satt opp ladere. Enkelte må vente på strøm i 10 år.

SLITER MED Å FÅ STRØM: Sjøfører Geir Svermo og driftssjef Ketil Aksnes håper det blir kjøpt flere elektriske lastebiler som dette. Da må få strøm.

FOTO: RITA KLEVEN

Rita Kleven
Journalist

Elvind Aabakken
Journalist

Arne Kristian Gansmo
Journalist

Vi rapporterer fra Verdal

Publisert 28. sep. kl. 12:27

Bedrifter i Nord-Norge bønnfaller staten om mer strøm – men får nei

Bare i januar har Statnett sagt nei til over 40 søknader om tilkoblinger i nord. – Vi står i et dilemma der datasenter lelt kraft foran hjørnesteinsbedrifter, sier gslivsleder.

hjørnesteinsbedriften på Myre i Vesterålen og har vært det i 40 år.
MAR

Frida Brembo
Journalist

Andreas Nilsen Trygstad
Journalist

Publisert 23. feb. kl. 15:42

Ønsker å skape arbeidsplasser, men mangle strøm

Flere bedrifter i Norge som ønsker å etablere seg, har gitt opp fordi de ikke får noen garanti for nok strøm.

TAPER ARBEIDSPLASSE: Thomas Wasenden i Raufoss Technology i samtale med LO-leder Peggy Hessen Følsvik (til venstre) og statssekretær Ragnhild Syrstad.

FOTO: LARS ERIK SKREFSRUD / NRK

Diag Kessel
Journalist

Alexander Nordby
Journalist

Lars Erik Skrefsrud
Fotograf

Publisert 3. nov. kl. 20:32

Strømmangel i nord – Kristoffer må skrote millionsatsing

Næringslivet i Lofoten mener de har dårligere strømforsyning enn resten av landet, og advarer om at det kan bli full stopp.

I selskapet Kristoffer Høyning jobber i må de skrote millionprosjekt etter nei fra Statnett – og de er ikke alene.
FOTO: MARIA GRADIN

Kristin Thrane
Journalist

Publisert 25. jan. kl. 05:51
Oppdatert 25. jan. kl. 06:01

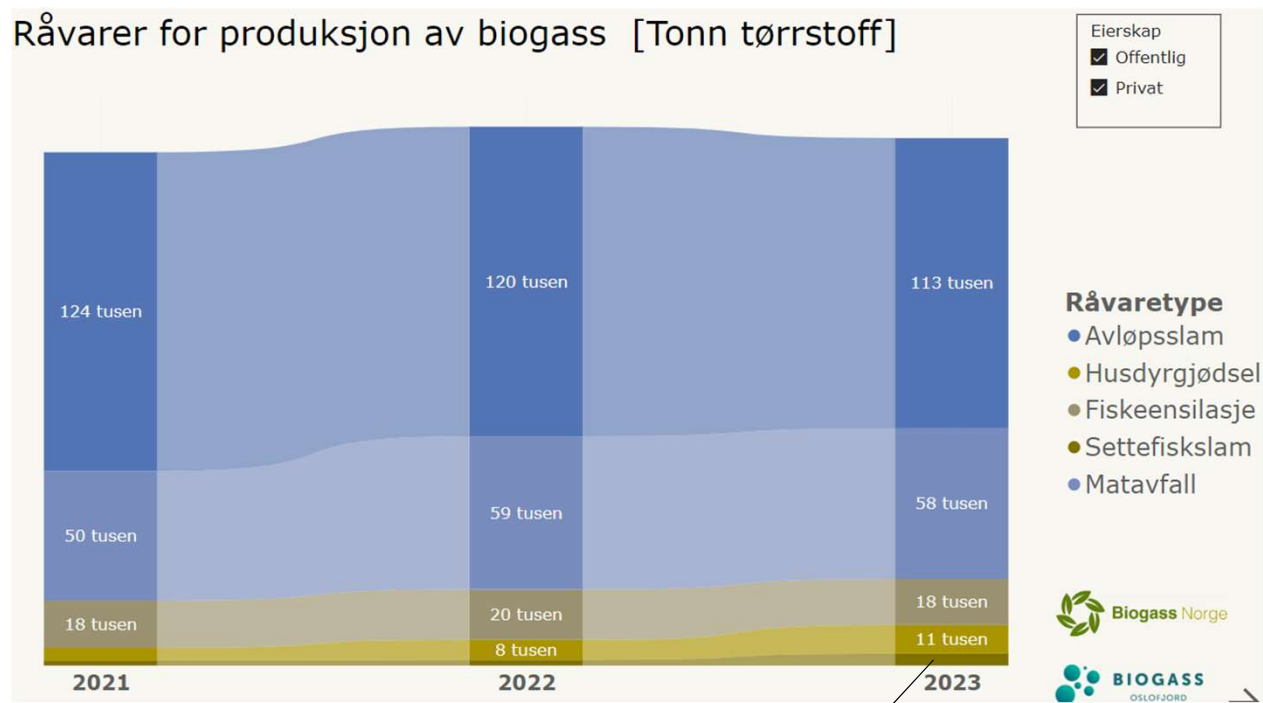
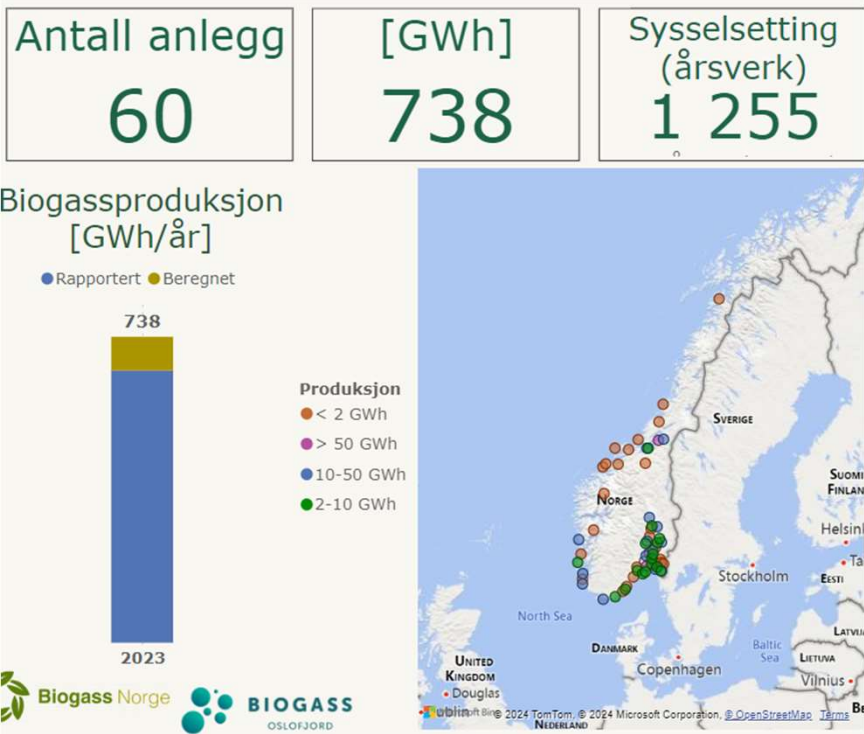
CO2 avgift øker mot 2030

- 2000 kr/t CO2 mot 2030
- Ca 5kr/kg fossil gass (ca 3,50kr/kg nå)
- Dansk landbruk innførte CO2 avgift i 2024
- Utfasing av fossil energi i mange sektorer

Biogasstatistikken 2023

(Biogass Oslofjord og Biogass Norge, 2024)

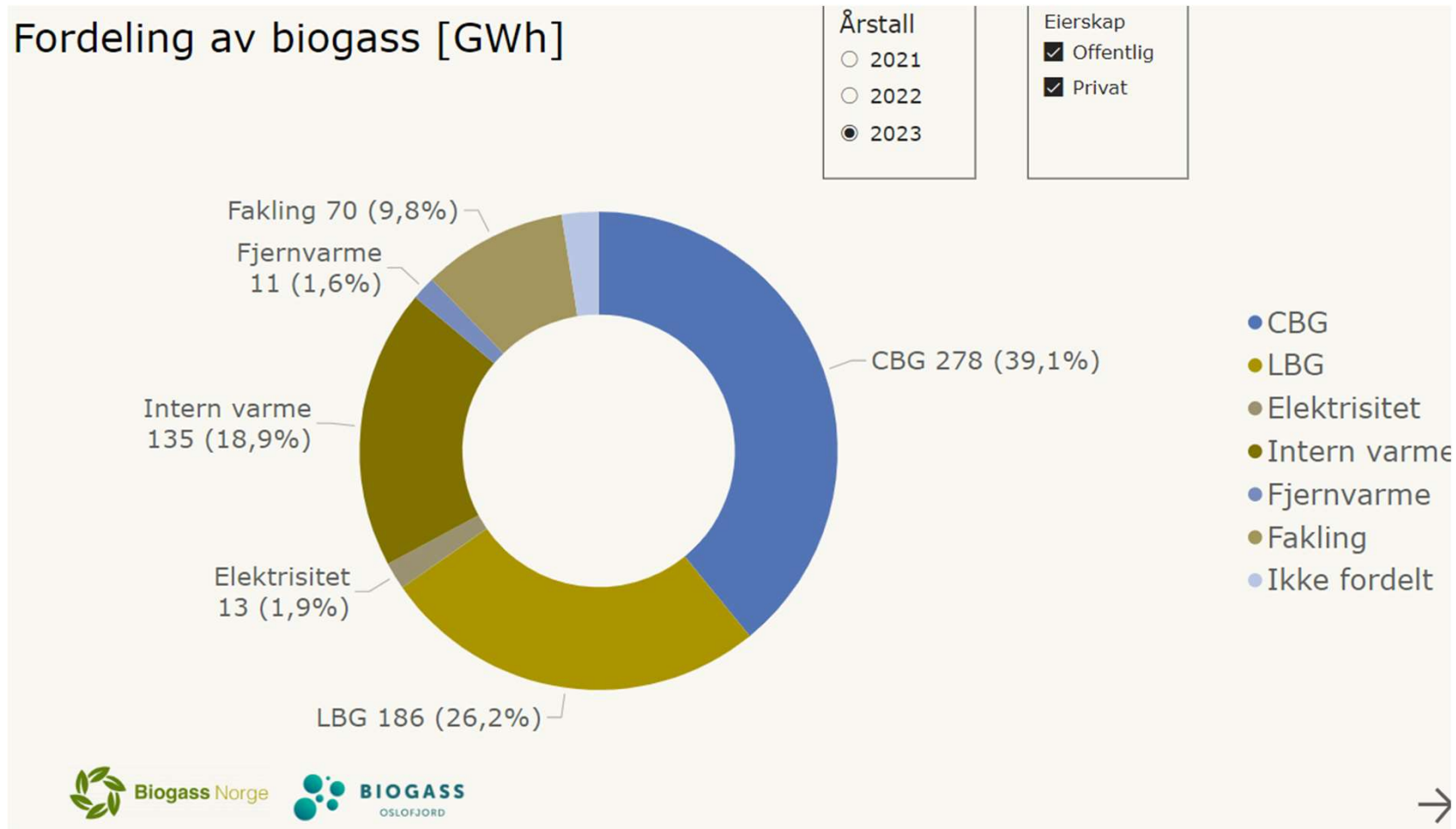
4500

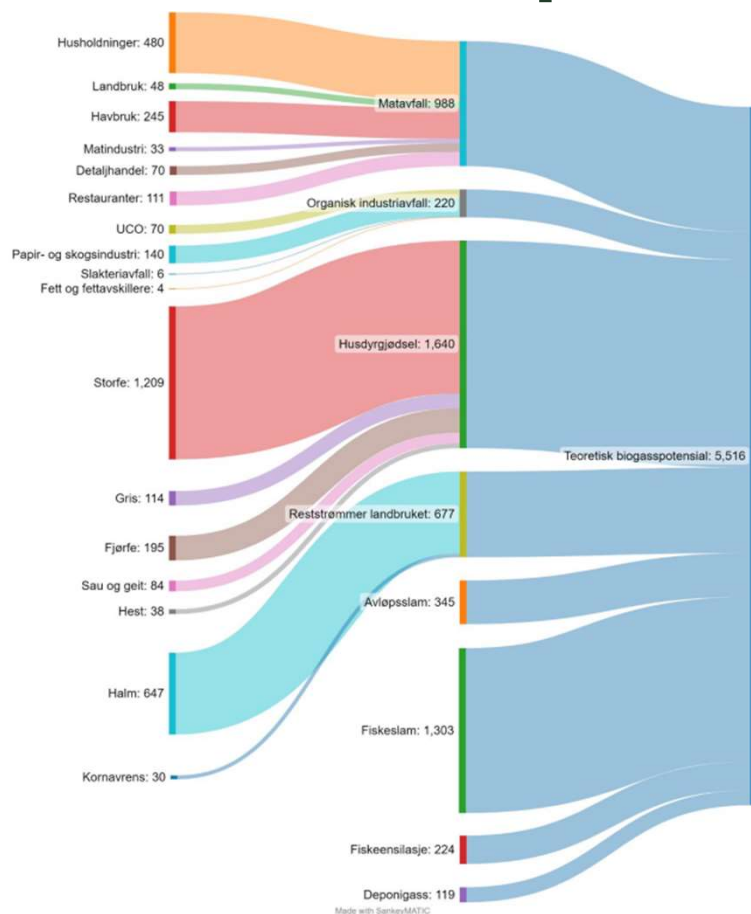

Fordeling av biogass/GWh

(Biogass Oslofjord og Biogass Norge, 2024)

Potensialet pr nå og fremtidig (NORSUS, 2023)

Figur 3-4 Biogasspotensial fra den nåværende råstoffbasen

OBS!!! Rense/våttslam fra lakseslakteriene

Hva sier forskningen?

- Husdyrgjødsel + fiskeslam i et viss forhold gir en stabil prosess og mer produksjon enn substratene for seg selv
- Husdyrgjødsel + dødfiskensilasje i et viss forhold gir en stabil prosess
- Trengs mer dokumentasjon under storskalaforhold

Fiskeslam for økt energiproduksjon

I biogassanlegg kan fiskeslam som substrat bidra til økt energiproduksjon – og inkludering av fiskeslam som en del av biogasssektoren vil kunne forbedre biogassens totale verdikjede. Kronikk, åpen artikkel.

3. juni 2022

Bondens rolle må vektlegges om biogass skal lykkes

Enten lykkes vi med å skape en sirkulær, fornybar verdikjede for biogassproduksjon i Norge. Eller så blir det en puslete minisatsning med noen få ildsjeler. Kronikk, åpen artikkel.

9. november 2022

Kilde: biogassbransjen.no

Energipotensiale Vesterålen

Kommune	Samla energipotensial fra biogass GWh	Husdyrgjødsel Gwh
Sortland	4,8	3,2
Andøy	2,6	1,9
Hadsel	3,6	2,5
Bø	1,8	1,4
Øksnes	0,7	?

Kilde Biogass Oslofjord 2023

Forskjellige modeller

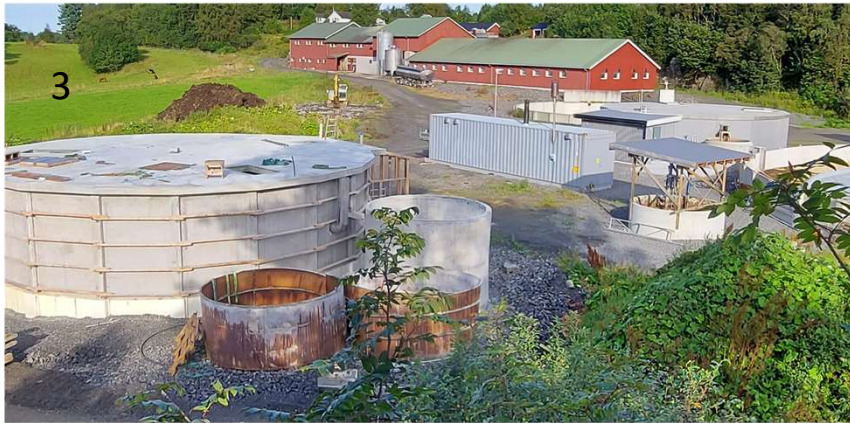
- Gårdsanlegg, basert på egen gjødsel
- Grendeanlegg, basert på samarbeid med nabobruk og annen (blå) næring
- Leverandør/mottaker til/fra biogassanlegg

Bilder W. Dohrn, NLR

Gårds/Grendeanlegg

Den Magiske Fabrikken utenfor Tønsberg er et av Norges største biogassanlegg. Foto: Den Magiske Fabrikken.

Biokrafts anlegg på Skogn i Trøndelag. Foto: Biokraft.

Ecopro i Verdal håndterer 40.000 tonn substrat årlig. Foto: Ecopro

Bilde 1-3 NLR, 4-6 biogassbransjen.no

Biorest/biogjødsel som gjødsel

- Få undersøkelser i eng, basert på blå/grønn substrat
- Prosjekt NLR NordVest og NLR Nord – Norge 2021 - 23

- Registrer lett økning av plantetilgjengelig N
- Registrer lettere håndtering av biorest
- Registrerer raskere gjødslingseffekt
- Registrerer 80kg TS/daa i avlingsøkning
- Registrer en innsparing på 8kr/m³ (gjødselpriser nov 23)

- Antar redusert CO₂ – utslipp under lagring

Klimanytte - næringsutvikling/inntekter/omtale

- Biogass erstatter fossile energibærere
- Biorest kan til en viss grad erstatte mineralgjødning
- Reststoffer og gjødselressurser har lavere klimaavtrykk enn ved alternativ behandling
- For landbruket
  - 10 - 30 kg CO₂ ekv/m³ ved bruk av husdyrgjødsel til lokalt biogassanlegg
  - Biogassnytte er på vei inn klimakalkulatoren
  - Inntekter i et fremtidig CO₂ marked

Synergieffekter på tvers av næringer

- Nytt kartleggingsprosjekt om redusert klimaavtrykk ved samarbeid om biogass på tvers av næringer, finansiert v/ bl.a. NFK

